

Nr 158.

Av herr **Ekerot m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående
fortsatt förbud mot import av begagnade tomsäckar
m. m.

Var och en, som under särskilt det senaste året studerat de olika teorier, som framkommit angående sättet för de smittosamma sjukdomarnas, såsom mul- och klövsjuka, mjältbrand m. fl., införande till vårt land, måste kommit till den åsikten att allmänt ansetts, att en synnerligen stor fara ligger i att till vårt land får införas begagnade tomsäckar.

Detta föranledde även att av Kungl. Maj:t utfärdades förbud mot dels införandet av fodermedel i begagnade säckar samt dels förbud mot införandet av begagnade tomsäckar, och sedan detta införsel förbud tillkommit, upphörde den för tillfället mest fruktade sjukdomen, mul- och klövsjukan.

Man skulle ju därmed kunna tänka, att man nu fortsatte på den inslagna vägen, men att så ej är förhållandet synes av den av medicinalstyrelsen nu gjorda hemställan om upphävandet av förbudet mot införandet av begagnade tomsäckar, utom från vissa angivna länder, Frankrike, Spanien, Italien och Ryssland. Detta anger, att man i medicinalstyrelsen är övertygad om att en stor smittofara ligger i att till vårt land införas begagnade tomsäckar, men frågan gäller, om man genom dylika partiella förbud kan anse sig skyddad. Vad hindrar att tomsäckar från Ryssland kunna införas till vårt land över Finland eller från Frankrike över Belgien eller andra länder.

I övrigt hänvisas till bifogade bilagor.

I anslutning till förestående hemställes, att Riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla:

att det förbud mot import av begagnade tomsäckar, som förra året utfärdades, måtte fortfarande bli va gällande samt

att fodermedel ej må importeras i andra begagnade tomsäckar än sådana som under kontroll blivit från vårt land utsända.

Stockholm den 24 januari 1913.

V. Ekerot. *Anders Olsson.* *A. Henrikson.*

P. J. Persson. *Aug. Ifvarsson.*

Bilaga 1.

Smittosamma sjukdomar hos djur och växter införda från andra land medelst smittoförande emballage.

Med särskilt början av 1900-talet har jordbruket förts framåt med stora steg. De extensivt skötta jordbrukens antal minskas allt mer och mer och allt allmännare söker man nu att avvinna en högre och högre avkastning från jordbruket. Medlen härtill hava huvudsakligen varit en rikligare gödsling av jorden, genom att större mängder konstgödsel hava använts och att den naturliga gödseln bättre tillvaratagits. Bättre, mera givande växtarter hava odlats, samt kreaturen hava skötts rationellare och bättre kreatur hava anskaffats. I allmänhet har detta arbete lett till önskat resultat, men så måste även jordbrukaren ständigt stå på vakt mot de sjukdomar av skilda slag, som kunna komma och hastigt grusa förhoppningarna på en högre inkomst av lantbruket. De nya växtsorterna synas vara mera mottagliga för sjukdomar av skilda slag, och i viss mån torde det även vara förhållandet med husdjuren, särskilt nötkreaturen, att de mest förädlade, högst givande stammarna äro de mest ömtåliga.

De för dagen mest fruktade sjukdomarna torde vara potatiskräftan, som om den får en större utbredning torde medföra kolossala förluster för vårt lantbruk, samt mul- och klövsjukan hos nötkreaturen, då ännu så gott som hela vår världsdel förklarats smittad av denna sjukdom, och att den lätt kan överföras till vårt land visar förra årets utbredning av sjukdomen i Skåne och hindrar ej, att den nu kan komma till andra provinser inom landet, om ej stränga åtgärder vidtagas för att hindra dess spridning.

Mul- och klövsjukans uppträdande förra vintern i Skåne var ej av större omfattning, än att alla angripna besättningar kunde nedslaktas, och förlusten därför för den enskilde jordbrukaren blev ej så stor, men utgifterna för staten rätt avsevärda. Sjukdomen i Skåne förekom dock i så pass stor utsträckning, att jordbrukarne började protestera mot den radikala nedslaktningen för att därigenom hindra smittans spridning, då man ansåg att genom nedslaktandet av flera de mest framstående besättningarna, det skulle bli en oersättlig förlust för nötkreatursskötseln och en tillbakagång i det förädlingsarbete, som bedrivs. Staten kan ej i längden skydda jordbrukarne genom att lämna ersättning för nedslaktade djur, och därför måste jordbrukaren vara angelägen om att så stränga åtgärder som möjligt vidtagas för att utestänga sjukdomen från vårt land.

Frågan gäller att få utrönt varigenom smittan sprides. Denna sak ventilerades mycket förra året av sakkunniga, i lantmannakretsar och i pressen och man gissade som bekant på allt möjligt, således att den hitförts av kreaturshandlare, med sjöfåglar från grannländernas kuster, med vinden, med utländska järnvägsvagnar, med fodervaror och deras emballage samt med tomsäckar.

Att smittan överfördes med emballage och tomsäckar syntes vara det antagandet, som mest vunnit tilltro, och då man studerar statistiken över mul- och klövsjukans uppträdande i vårt land, 1869 i Skåne, 1875 i Hallands, Göteborgs och Älfsborgs län, 1892—1893 i Malmöhus och Hallands län, 1897—1898 i Stockholms och Kristianstads län, 1910 i Jämtlands län, 1911—1912 i Malmöhus län, måste man komma till samma åsikt.

Varken kreaturshandlare, sjöfåglar eller vinden från smittad ort kan väl antagas hava fört smittan från ort där sjukdomen förekommer till Jämtland, varemot foderämne i emballage från smittad ort och importerade tomsäckar nog varit spridda även inom denna provins.

Antagandet att smittoämnet överfördes på här ovan angivet sätt föranledde, som bekant, Kungl. Maj:ts kungörelser av den 19 mars 1912, att fodermedel icke få införas i säckar, som förut varit begagnade och av den 21 mars 1912, att införsel från land eller del därav, som förklarats smittat av mul- och klövsjukan, av begagnade tomsäckar tillsvidare skall vara förbjuden.

Varje lantman har sig nog bekant huru tomsäckar begagnas å de skilda gårdarna. Då en vara tömmes ur en säck i ladugården eller på en annan plats, bliver vanligen säcken liggande kvar och neddrages ofta i smuts och orenlighet; då en arbetare skall utföra ett särdeles smutsigt arbete, binder han ofta en tomsäck för sig, eller om han behöver utföra ett arbete i knäliggande ställning, lägger han ofta en tomsäck under sig; då ett kreatur är sjukt, täckes det ofta med en eller flera tomsäckar, och om sjukdomen sitter i benen, lägges i bästa fall först ett bandage, varom sedan bindes en tomsäck. Dessa så nedsmorda och ofta med en mängd sjukdomsfrön bemängda tomsäckar hamna slutligen hos lumphandlaren, som, sedan han givit dem en behövlig torkning, säljer dem till ny förbrukning.

Att ett flertal av dessa tomsäckar innehålla en stor mängd sjukdomsbak-

terier, torde väl vara säkert och vore nog för frågans vidare utredning av betydelse att en bakteriologisk undersökning företoges.

Från en sådan undersökning företagen 1899 av handelskemisten John Landin i Stockholm må anföras:

»På begäran har genom undertecknad verkställts kemisk, mikroskopisk och bakteriologisk undersökning av rester uti generalprov av tvenne, hos Aktiebolaget Svensk Express i Göteborg befintliga partier, begagnade socker- och mjölsäckar om resp. 400 och 200 st. Säckarna voro enligt uppgift och märken av utländsk härstamning och generalproven uttogos på min anmodan av stadskemisten i Göteborg d:r J. E. Alén och tillsändes mig förseglade med hans sigill. Undersökningsresultaten hava blivit följande:

Vid kemisk analys av resterna uti fem såsom generalprov uttagna säckar från 400-säckars-partiet befunnos halterna oorganiska ämnen, som till stor del voro av sand- och jordartad natur, utgöra resp. 9,56 %, 5,52 %, 1,05 %, 1,17 % och 3,85 %. I övrigt befunnos resterna ur samtliga proven vid mikroskopisk undersökning innehålla förutom sockerpartiklar och fragment av växtfibrer (från säckarna), även mjölrester med talrika såväl döda som levande individer av mjölloret som mögelsvampar och stora mängder damm och smuts. Bakterier förefunnos likaledes i samtliga prov, och visade sig resterna vid verkställda bakterieodlingsförsök vara en mycket gynnsam jordmån för bakterier.

De ur 200-säckars-partiet uttagna sex proven innehöllo bakterier och visade sig vid verkställda bakterieodlingsförsök vara en mycket god jordmån för bakterier.»

Då tomsäckar ämnade till emballage för socker och mjöl visade en dylik analys, huru skall det ej då vara beställt med andra slag av importerade tomsäckar?

Att importen av tomsäckar till vårt land är mycket stor framgår av statistiken, sålunda importerades:

1902	för	365,735	kronor.
1903	»	466,464	»
1904	»	461,893	»
1905	»	502,697	»
1906	»	530,744	»
1907	»	722,797	»
1908	»	721,508	»
1909	»	666,628	»
1910	»	813,501	»

Om en tomsäck antages kosta i medeltal 30 öre, utgöres sålunda importen för år 1910 av omkring 2,712,000 st. säckar, och vilken smittofara kan man ej antaga ligger i att vårt land årligen översvämmas med en så stor mängd tomsäckar.

Då Galiziska arbetare komma till vårt land desinficieras såväl dessa som deras kläder, men tomsäckar från samma trakt hava hittills fått införas utan vidare åtgärder vidtagits.

För en del industrier torde onekligen ett importförbud av brukade tomsäckar medföra ökade utgifter, men då lantbruket ännu utgör vårt lands huvudnäring, måste det ligga i lantbrukarnas intresse att få ett nödigt skydd mot de förluster, som kunnat uppkomma genom de smittosamma sjukdomarna.

Här har jag endast omnämnt faran för den för tillfället mest fruktade sjukdomen mul- och klövsjukan, men faran för att även andra kreaturssjukdomar skola spridas på samma sätt är ju lika stor, och torde även detsamma i viss mån gälla om växtsjukdomar.

För jordbrukarne torde knappast kunna beräknas, att någon särskild utgift skulle uppstå, eller att de varor, som de behöva köpa, därigenom skulle fördyras, om tomsäckar ej finge importeras, eller om fodervaror ej finge införas i begagnade tomsäckar. För foderämnen kunde väl tillämpas för framtiden nu gjorda undantagsbestämmelser. Sålunda har t. ex. Helsingborgs Konstgödnings- och Foderämnes Bolag den 23 oktober 1912 erhållit rättighet att importera foderämnen i egna tomsäckar, som, då de utföras, förses med egen plomb, varav avtryck skall avlämnas till tullförvaltningen i importhamnen, samt att avsändaren bestyrker, att varorna äro förpackade i alldeles samma säckar som dem, vilka från Sverige avsänts, samt att säckarna under tiden icke använts.

Liknande medgivande synas hava lämnats en hel del importfirmor.

Den enda varan för jordbrukets behov, som möjligen skulle bliva fördyrad, vore superfosfaten, men är jag viss om, att ingen skulle fästa något avseende därvid, om man i gengäld mot den ringa avgift, som kunde uppstå härigenom, visste med sig, att därigenom en av de värsta smittospridande varorna vore utestängda från vårt land.

Vid samtal med ett flertal jordbrukare inom Halland hava dessa allmänt varit av i denna uppsats framhållna uppfattning, och en allmän önskan är, att nuvarande importförbud mot fodervaror i använda säckar ej måtte upphävas, och att ej förordningen måtte få kringgås i för stor utsträckning. En medgiven import för en firma av 15,000 st. tomsäckar för visserligen uppgiven transport av glasvaror, synes vara av avsevärd risk.

Det ringa material jag haft att tillgå för att studera här berörda fråga, torde ej vara tillfyllest att bevisa smittofaran genom import av tomsäckar, men då nu frågan synes vara mycket beaktad, är att hoppas närmare undersökningar komma att giva sådana bevis, att Sverige för all framtid upphör att vara avstjälningsplats för lumphandeln med brukade tomsäckar.

Halmstad den 7 december 1912.

Hj. Bergström.

Jordbrukskonsulent.

Stockholm den 9 dec. 1912.

Med tack för Edert ärade av den 7 dennes och därvid fogade uppsats om smittofaran genom införande av begagnade tomsäckar, vill jag instämma däri, att detta måtte anses vara en fråga av sådan vikt för vårt jordbruk och dess

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 4 saml. 61 häft. (Nr 157—159.) 2

kreatursavel, att en ingående undersökning rörande detta spörsmåls detaljer bör komma till stånd i ändamål att nödiga skyddsåtgärder mot den smittofara, som här lurar, må kunna vidtagas.

Högaktningsfullt

Aug. Östergren,

Statskonsulent för det mindre jordbruket.

Kristianstad den 8 januari 1913.

Har emottagit och med intresse tagit del av Eder artikel angående smittosamma sjukdomars spridande genom emballage, och vill på det kraftigaste instämma uti Edra synpunkter, då det är alldeles otvivelaktigt, att den största smittofaran, främst beträffande mul- och klövsjukan, torde förefinnas just genom import av gammalt emballage. Det tyckes också som om regeringens åtgärd att hindra införandet av sådant varit det kraftigaste medlet att häva den i Skåne under år 1911—1912 härjande fruktansvärda sjukdomen.

V. Ekerot,

Jordbrukskonsulent i Kristianstads län.

Jordbrukskonsulenten Herr Hj. Bergström, Halmstad.

Eder ärade skrivelse mig tillhanda och har jag med stort intresse tagit del av den utredning Ni gjort angående tomsäckar som spridare av smittosamma sjukdomar till växter och djur.

Den oerhört stora betydelse, den intensiva växtodlingen och det pågående förädlingsarbetet av vår nötboskap har för vårt land, berättigar jordbrukaren att framställa krav på statsmakterna, att alla till buds stående medel användas till att hindra införandet av för växter och djur farliga smittoämnen från utlandet.

Då det nu är ställt utom allt tvivel, att tomsäckar äro en mycket god jordmån för dessa smittoämnen, måste det från jordbrukarnas sida med bestämdhet framhållas som ett oavvisligt krav, att det nuvarande införselförbudet för begagnade tomsäckar allt framgent må få kvarstå.

Flen den 4 jan. 1913.

Med största högaktning

Ludvig Brinck,

Jordbrukskonsulent.

Finnatorp, Axvall den 1 dec. 1912.

Jordbrukskonsulenten Herr Hj. Bergström, Halmstad.

På grund av att jag legat ute på kurser nu en tid, har jag ej varit i tillfälle att förut besvara din skrivelse.

Har tagit del av föredraget i fråga och finner saken nog så behjärtansvärd. Förslaget skulle nog, om det bleve genomfört, stoppa *en* väg och den rätt så betydande för smittans införande. Dock får väl sättas i fråga, om det är den enda, och skulle den åsikten vinna spridning, att härmed allt vore väl beställt, så vore det inte bra. Helt visst spelar den direkta beröringen genom kringresande kreatursuppköpare, import av stråfoder m. m. en betydande roll, och detta motsäges ej därav, att mul- och klövsjukan nästan alltid haft sitt tillhåll i gränstrakter och särskilt i dem, som ligga närmast de så starkt smittade grannländerna Danmark och Tyskland. Emellertid, allt vad som kan bidra att minska faran för smittans spridande är givetvis av godo, och därför skulle jag gärna se, att saken ordnades i enlighet med det framställda förslaget.

Vännen

Arvid Lampa,

Jordbrukskonsulent i Skaraborgs län.

Järva den 15 dec. 1912.

Med anledning av att jordbrukskonsulenten Hj. Bergström, Halmstad, tillställt mig en uppsats rörande »Smittosamma sjukdomar hos djur och växter införda från andra land medelst smittoförande emballage» för yttrande, vill jag härmed framhålla som min åsikt, att det är synnerligen önskvärt det effektiva bestämmelser mot införande av smittoförande säckar från utlandet må finnas samt att skarp kontroll, det bestämmelserna efterlevas, anordnas.

Mången lantman — ej minst de, vilka ej hylla de inköpta kraftfodermedlen — framhåller, att importen av oljekakor, kli m. m. tillfört våra kreatursbesättningar smittosamma sjukdomar samt gjort desamma klenare.

Hava smittosamma sjukdomar införts i en kreatursbesättning med inköpta fodermedel, så torde vara tämligen antagligt, att detta mera får skrivas på de dåliga och smutsiga säckarnas konto än på varornas.

M. J. Morén,

Jordbruks- och Mejerikonsulent
i Stockholms län.

Hemse den 30 dec. 1912.

Har tagit del av föredraget om »Smittosamma sjukdomar hos djur och växter införda från andra land medelst smittoförande emballage» och finner däri uttalade åsikter väl värda att bliva allmänt kända. Kan något göras, för att Riksdagen måtte taga frågan under omprövning och eventuellt besluta om förbud att till landet införa *begagnade* tomsäckar, vore sådant synnerligen önskvärt.

Högaktningsfullt

Anders Eklund,

Jordbrukskonsulent i Gotlands län.

Borås i december 1912.

Har emottagit Eder beaktansvärda uppsats rörande smittofaran, både för våra husdjur och kulturväxter, som kan uppstå genom införande av begagnade tomsäckar. Då jag anser saken vara av synnerlig vikt för vårt jordbruk, är det i hög grad önskligt, att lämpliga åtgärder vidtagas för att motverka smittas spridning på ovannämnda sätt.

P. W. Lengquist,

Jordbrukskonsulent i Älfsborgs län.

Förestående sju meddelanden rätt avskrivna intyga:

Hj. Bergström.

A. Lindström.
